

NAMANGAN DAVLAT
UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-9]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

09.00.00-FALSAFA
journal.namdu.uz
PHILOSOPHICAL

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA INDIVIDUAL MUAMMOLAR

Muallif: Ismatov Abror Muydinjonovich
Ilmiy daraja va unvon: (PhD)
Tashkilot: NamDu
E-mail: abrorismatov1987@gmail.com

ORCID raqam:0009-0005-1050-4370

Annotatsiya: Mazkur maqolada axborotlashgan jamiyat sharoitida yuzaga kelayotgan individual muammolar tahlil qilinadi. Axborot ortiqchaligi, ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik, ruhiy salomatlikka ta'sir, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi va yolg' on axborot muammolari ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Tadqiqot natijasida axborotlashgan jamiyatning shaxs rivojiga salbiy ta'sir etuvchi omillari aniqlanib, ularni kamaytirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: axborotlashgan jamiyat, raqamli texnologiya, axborot ortiqchaligi, ijtimoiy tarmoq, mediasavodxonlik, kiberxavfsizlik.

ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ

Аннотация: В статье анализируются индивидуальные проблемы, возникающие в условиях информационного общества. Освещаются вопросы информационной перегрузки, зависимости от социальных сетей, влияния на психическое здоровье, защиты персональных данных и распространения ложной информации. На основе научных источников выявлены факторы негативного воздействия информационного общества на личность и предложены практические рекомендации по их минимизации.

Ключевые слова: информационное общество, цифровые технологии, информационная перегрузка, социальные сети, медиаграмотность, кибербезопасность.

INDIVIDUAL PROBLEMS IN THE INFORMATION SOCIETY

Abstract: This article analyzes individual problems emerging in the context of the information society. Issues such as information overload, social media addiction, mental health impact, personal data security, and misinformation are examined based on scientific sources. The study identifies the negative effects of the information society on personal development and provides practical recommendations to minimize these challenges.

Keywords: information society, digital technologies, information overload, social media, media literacy, cybersecurity.

Kirish

XXI asr axborot va kommunikatsiya texnologiyalari jadal rivojlangan davr sifatida tavsiflanadi. Raqamli platformalar, internet tarmoqlari va sun'iy intellekt tizimlari jamiyat hayotining barcha sohalariga kirib bordi. Bugungi kunda Google, Meta, Microsoft kabi global kompaniyalar axborot makonini shakllantiruvchi asosiy subyektlarga aylangan.

Axborotlashgan jamiyat insoniyat taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiqqan bo'lsa-da, u shaxs darajasida muayyan muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Ushbu maqolaning maqsadi — axborotlashgan jamiyatda yuzaga kelayotgan individual muammolarni tizimli tahlil qilish va ularni bartaraf etish yo'llarini ko'rsatishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi

Maqolada tahliliy, qiyosiy, tizimli va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Xorijiy va mahalliy ilmiy manbalar o'rganildi hamda nazariy xulosalar ishlab chiqildi.

Asosiy qism

1. Axborot ortiqchaligi muammosi

Axborot ortiqchaligi zamonaviy inson duch kelayotgan asosiy psixologik muammolardan biridir. Internet orqali tarqatilayotgan ma'lumotlar hajmi keskin oshdi. Bu esa inson ongida ortiqcha yuklama hosil qiladi.

Axborot ortiqchaligining asosiy oqibatlari:

Diqqatning susayishi

Tahlil qilish qobiliyatining pasayishi

Qaror qabul qilish jarayonining murakkablashuvi

Ruhiy charchoq

Natijada shaxs samaradorligi pasayadi va stress darajasi ortadi.

2. Ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik

Ijtimoiy tarmoqlar global kommunikatsiyaning ajralmas qismiga aylandi. Instagram, Facebook, TikTok platformalarida millionlab foydalanuvchilar faoliyat yuritadi.

Ularning haddan tashqari qo'llanilishi:

Vaqtning nazoratsiz sarflash

Psixologik qaramlik

b) O'zini boshqalar bilan solishtirish

Real muloqotning kamayishi kabi muammolarni keltirib chiqaradi.

3. Ruhiy salomatlikka ta'siri

Doimiy ravishda onlayn makonda bo'lish inson ruhiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ilmiy tadqiqotlar ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish depressiya va xavotir darajasining oshishiga sabab bo'lishini ko'rsatmoqda.

Virtual muloqot real insoniy aloqalarning o' rmini to' liq bosa olmaydi. Bu esa yolg' izlik va ijtimoiy izolyatsiyani kuchaytiradi.

4. Shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi

Raqamli muhitda shaxsiy ma'lumotlar katta hajmda saqlanadi. Kiberjinoyatchilik holatlari ortib bormoqda. Ma'lumotlarning noqonuniy tarqalishi shaxs huquqlarining buzilishiga olib keladi.

Raqamli gigiyena qoidalariga rioya qilish — zamonaviy insonning muhim ko' nikmasiga aylanishi zarur.

5. Yolg' on axborot va manipulyatsiya

Internet tarmog' ida feyk yangiliklar keng tarqalmoqda. Bu jarayon ijtimoiy ishonchsizlik va noto' g' ri qarorlar qabul qilinishiga sabab bo' ladi. Mediasavodxonlikni oshirish ushbu muammoni kamaytirishda muhim omildir.

Ilmiy natijalar Tadqiqot natijasida quyidagilar aniqlandi:

Axborot ortiqchaligi inson psixologik barqarorligiga salbiy ta'sir ko' rsatadi.

Ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik yoshlar orasida keng tarqalgan.

Raqamli xavfsizlik ko' nikmalarining yetishmasligi shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligiga tahdid soladi.

Mediasavodxonlik darajasini oshirish individual muammolarni kamaytirishda samarali vosita hisoblanadi.

Xulosa

Axborotlashgan jamiyat zamonaviy taraqqiyotning muhim bosqichidir. Biroq u shaxs hayotida axborot ortiqchaligi, ruhiy zo' riqish, ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik va kiberxavfsizlik muammolarini keltirib chiqarmoqda. Ushbu muammolarni hal etish uchun raqamli madaniyatni shakllantirish, mediasavodxonlikni rivojlantirish va psixologik salomatlikni qo' llab-quvvatlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. The Third Wave. Toffler A. – New York: Bantam Books, 1980.
2. The Information Society. Webster F. – London: Routledge, 2002.
3. Being Digital. Negroponte N. – New York: Knopf, 1995.
4. Alone Together. Turkle S. – New York: Basic Books, 2011.
5. UNESCO. Media and Information Literacy Policy and Strategy Guidelines. – Paris, 2013.
6. World Health Organization. Public health implications of excessive screen time. – Geneva, 2019.

7. Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell, 1996.

8. O'zbekiston Respublikasi "Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonuni.